

K vprašanju o pravnem značaju izvršbenega domika in razdelbnega postopanja.

Spisal dr. Fran Mohorič, c. kr. okr. sodnik.

I.

Z judikatom št. 201 plenis. odločbo 4. febr. 1913 opr. št. R II 300/12 uveljavlja vrhovno sodišče nauk, da stroški razdelbnega postopanja niso več izvršbeni stroški, in jih mora izvršitelj trpeti sam.

1. Že od začetka veljave novega izvršilnega reda se je vrhovno sodišče nagibalo k nauku, da z izvršbenim domikom neha izvršbeno postopanje in da torej seveda tudi razdelbni stroški ne morejo biti izvršbeni.

V tem zmislu primerjaj: s. 26. januarja 1899 št. 944, zb. 52; 11. aprila 1899 št. 5416, G. U. 576, J. Bl. 1899/35; 18. aprila 1900 št. 5278, G. U. 971; 11. januarja 1902 št. 15448, G. U. 2100, Ger. H. 1903/43; 18. novembra 1908 R VI 348/8, Slov. Pravnik 1908/11—12.

2. Nasprotno se izreka, da so stroški razdelbnega postopanja izvršbeni, v odločbah: 24. oktobra 1899 št. 14.260, G. U. 724, Ger. H. 1899/52; 28. marca 1905 št. 4927, G. U. 3005, Jur. Bl. 1906/10, Zentr. Bl. 1906 str. 358.

3. Vzlic večini nasprotnih vrhovnosodnih odločeb je zmagoval v zadnjem času do judikata št. 201 nauk, da domik nima nobenenega vpliva na dognatev izvršbe in na pravni značaj stroškov, ki nastanejo po domiku in so slej ko prej izvršbeni.

V svojih razpravah: a) O »počivanju«, dognatvi in ustavitvi izvršbe zlasti z ozirom na § 74² i. r. v Slov. Pravniku 1905/7—9; b) K pojmu izvršbene ustavitve in dognatve v Ger. H. 1907/30, 31 in c) zlasti v razpravi: Nauk o nasprotnem sporazumu in njegova uporabnost v širšem pravu — sem mimo drugih vprašanj zastopal nazor, da domik nima pravnega pomena za dognatev izvršbe, in da so zato stroški po domiku, kolikor so za izvršitelja stvarno potrebni (§ 74¹ i. r.), izvršbeni.

4. Obširno utemeljevanje judikata št. 201 je zahtevalo podrobno preizkušnjo njegovih razlogov, katero je izvedla moja razprava *d*): O pravnem značaju izvršbenega razdelbnega postopanja v Ger. H. 1913/52¹, 52^k.

Jedro te razprave so osobito nauki:

a) Izvršba je prisilna izpolnitev judikatne obligacije iz zavezančevega premoženja.

b) Judikatna obligacija ugasne kakor vsaka obligacija le z izpolnitvijo (§ 1440. o. d. z.), bodisi prostovoljno naturalno ali nadomestno (*datio in solutium*), bodisi s prisilno iz »tekočega« zavezančevega premoženja ali pa po presnovanju gotovega zavezančevega premoženja z domikom ali domikovim nadomestkom (prodajo pod roko i. t. d.).

c) Izvršbeni domik je samo izvršbeni čin za likvidacijo zaseženega premoženja, kakor enako tudi cenitev, ustanovitev dražbenih pogojev, ustanovitev bremenskega stanu i. t. d.

d) Izvršba traja tako dolgo, dokler se judikatna obligacija izvršbenim potom ne izpolni, — do razdelitve in nakaza v izplačilo.

e) Izvršbene stranke so za vselej od začetka do konca (izvršbene izpolnitve) nepremeljivo določene v judikatni obligaciji in ostanejo ves ta čas »*partes integrae*«, kakor ostane judikatna obligacija do izvršbene izpolnitve »*res integra*«.

f) Po domiku je možna ustavitev izvršbe le toliko, kolikor je niso onemogočile pravice tretjih, izven izvršbe stoječih oseb (izdražitelja, kupca iz proste roke), in ni več možna z ustavitvijo tudi istočasna razveljavitev vseh, marveč le še preostalih izvršbenih činov.

II.

1. V zadnji pozivani razpravi *d*) se zlasti tudi pobija judikatov nauk, da se z domikom izpr eme ne zahtevki hipotekarnih upnikov do popolnega plačila v zahtevke do vrstnega plačila iz skupnega razdelbnega sklada, z nastopnimi protiizvajanj:

Zahtevki tabularnih upnikov gredo namreč že iz prva (a priori) in ne šele s trenutkom domika na plačilo iz zastave (§ 461. o. d. z.). Istočasna plačilna likvidacija vseh (in ne samo izvršiteljevega zahtevka) se vrši zaradi prisilne izpolnitve judi-

katne obligacije in pogodbenih obligacij vsled stvarnega jamstva in stvarne zaveze enotnega, nedeljivega zastavnega predmeta. Skratka: Kdor ima zastavo, ima od prvega trenutka pridobljene zastavne pravice pravico do svoječasnega izplačila iz zastave, to je učinek materialnega prava (§ 461. o. d. z.) in ne še le poznejšnjega izvršbenega postopanja — z domikom.

2. Zanimivo je, s kakimi razlogi po judikatu št. 201 in po ugovorih zopet judikat¹⁾ uveljavljajo poznejšnje odločbe vrhovnega sodišča nauk, da stroški po domiku niso izvršbeni.

V slučaju E 3447/13/17 c. kr. okrajnega sodišča v Lj. so pri razdelbi izkupila za premičnine tekmovala na prvem mestu terjatve *A*, *B*, *C*, *D*, ki so zaradi nedostalega izkupila prišle le delno in sorazmerno do pokritja.

Zahtevani po domiku nastali stroški se niso priznali upniku *A* (očividno iz razlogov judikata št. 201), pač pa so se priznali upnici *D* in odmerili (v znesku 19 K 90 h) zlasti tudi stroški za posredovanje in prijavo terjatve pri razdelbnem naroku, ker za njeno terjatev še ni bilo uvedeno prodajno postopanje, kakor za tri druge upnike; prijava terjatve je bila tedaj z ozirom na nevarnost popolne izgube (§ 285. i. r.) gotovo potrebna, dočim se o prijavi upnika *A* to ne more trditi in se mu zato stroški prijave niso odmerili.

Rekurzno sodišče je s sklepom 5. novembra 1913 R III 383/13 na rekurz upnika *A*, češ da se njemu niso pripoznali prijavni stroški, pač pa upnici *D*, izpremenilo izpodbijani sklep tako, da se upnici *D* stroški 19 K 90 h ne pripoznajo, marveč sorazmerno razdelijo med upnike *A* do *D* iz razlogov:

Upnikoma *A* in *D* nastalih prijavnih in drugih po domiku nastalih stroškov ni šteti k izvršbenim stroškom. Do domika, oziroma izvršbene prodaje si stojita kot stranki nasproti: izvršitelj in zavezanec. Ker ta ni izpolnil svoje zaveznosti, je povzročil izvršbo in je zato po § 74. i. r. dolžan povrniti izvršitelju povzročene potrebne stroške.²⁾ S pravomočnim domikom pa se je zavezancu prisilno odvzel³⁾ izvršbeni predmet. Poznejšnje postop-

¹⁾ Prim. Gerichtshalle 1914/52^{ik}.

²⁾ Ergo gredo potrebni izvršbeni stroški izvršitelju, dokler ne dobi plačila!

³⁾ To ni res, pač pa se je prisilno izpremenil v gotovino!

panje ne gre več zoper njega.¹⁾ Njegova oseba stopi v ozadje.²⁾ Zato se ne more reči, da je v razdelbnem postopanju nastale stroške povzročil zavezanec;³⁾ na te stroške zato tudi ni uporabljati določbe §-a 74. i. r.

Revizijskemu rekurzu izvršiteljice *D* vrhovno sodišče s sklepom 16. decembra 1913 R VI 423/13 ni ugodilo iz razlogov:

Pravnemu nazoru rekuznega sodišča je pritrjevati iz razlogov,⁴⁾ dodanih njegovemu sklepu. V revizijskem rekurzu zastopano stališče, da izvršbe ni smatrati za dognano že s prodajo, ampak šele s plačilom iz izkupila, je pravnopomotno. Po § 443. o. d. z. je zastavna pravica to, da pridobi upnik pravico do plačila iz zastavljenega predmeta, in je v to svrhu po §-u 461. o. d. z. upravičen, zahtevati dražbo zastave, pri čemer je sodišču postopati po predpisih sodnega reda. Iz teh določb izhaja, da se z izdražitvijo zastavnega predmeta ne konča samo zastavna pravica, ampak tudi izvršba, ki vsebuje sodnoredno postopanje za dražbo. Zato pa za presojo, ali naj veljajo stroški pritožiteljice za izvršbene, ne more več priti v poštev določba §-a 285. i. r.

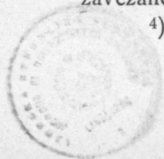
3. Odkrito priznано, sklepčnost tega zaključka mi je nerazumljiva, kajti iz navedenih §-ov 443. in 461. o. d. z. in iz določbe, da je sodišče postopalo po predpisih sodnega reda (to je sedaj veljavnega izvršilnega reda), nikakor ne izhaja, da se z izdražitvijo zastavnega predmeta konča zastavna pravica — saj bi potem zastavna pravica in njen vrstni red prenehal in bi izvršitelj ne mogel več priti do plačila. Resnica je marveč ta, da zastavna pravica preide od zastavnega predmeta na njegov nadomestek: izkupilo (»*praetium cedit in locum rei*«) in ostane ohranjena sama in njen vrstni red na izkupilu; ta prehod in neomajano trajanje zastavne pravice in njenega vrstnega reda je ravno oni činitelj, ki povzroča plačilo izvršitelju iz izkupila v izvršiteljevem zastavnopravnem vrstnem redu. Če pa

1) Zoper koga pa?

2) Tega ni uvideti!

3) Kdo drugi pa? Iz uvodnega stavka izhaja naravnost, da jih je povzročil zavezanec.

4) judikata št. 201.

zastavna pravica, to je rubežna zastavna pravica ne preneha, — saj obstoja še v vsej prvotni veljavi judikatna obligacija in njen akcesorium: izvršbena zastavna pravica, saj ugasne zastavna še le z izpolnitvijo judikatne obligacije — onda je pač jasno, da istotako ne more prenehati izvršba, katera drži izvršbeno zastavno pravico in njen vrstni red v veljavi.

Zaključku vrhovnega sodišča očitno nedostaje enega členska, namreč 4., da bi sodni red določal, da je z domikom izvršba dognana, in da s trenutkom domika vsak upnik svoj delež lahko sam vzame, kakor si more ali hoče, ali kaj enakega.

III.

Potrebnost stroškov, ki nastanejo po domiku, ki so po navedenem izvršbeni in drugačni ne morejo biti, je torej izvršitelju treba izkazati in ničesar drugega (§ 74¹ i. r.).

1. V navedenem slučaju je ta potrebnost (ne glede na prijavni poziv, § 210, 285 i. r.) v prvosodnem sklepu sijajno izkazana. Kdor ni dosegel prodaje, mora prijaviti najkasneje pri razdelbnem naroku svojo terjatev, drugače se njegova terjatev ne upošteva, njegova zastavna pravica ugasne, čeprav je prešla od zastavnega predmeta na njegov nadomestek (*praetium*).

2. Pač pa je za potrebnost ali nepotrebnost stroškov prijave uvaževati nastopno.

Izvršitelj je dolžan svojo terjatev označiti že v prvem predlogu in jo izkazati tudi poslej vedno tako pregledno in jasno, da jo more v vsakem času enostransko brez nadaljnega izvršiteljevega sodelovanja in brez težave zanesljivo preračunati *a)* izvršbeni organ, ko določa obseg izvršbene oprave (§ 27 i. r., točka 61 navodila za izvršbene organe) za sprejem plačila pri opravi izvršbe (§ 25 i. r., točka 11 navodila), za sklenitev dražbe (§ 278 i. r., točka 115 navodila); *b)* pa tudi zavezanec sam, ki naj posname obseg svojega dolga z vsemi pripadki iz sodnih spisov, kakor to predpisuje zlasti § 52² i. r.

3. Če je torej izvršitelj že v prvem in zlasti tudi v zadnjem predlogu popolnoma označil svojo terjatev, mu v gotovih slučajih, pri premičninski izvršbi (edina izjema je, da za njegovo terjatev ob pridobljeni rubežni pravici še ni dovoljena prodaja, § 285 i. f. i. r., kajti sicer bi se njegova terjatev sploh ne upoštevala), ni

treba posebne prijave k razdelbnemu naroku in so za to vsi dotični stroški nepotrebni. Potrebni so edino le stroški uspešnega upora zoper obstoj in obseg zahtevkov v prednji vrsti (§-a 43, 286 i. r.). In če se sodna praksa postavlja na to strogo, edino zakonito in pravilno stališče — judikata št. 201 sploh treba ni.

IV.

Določba §-a 285 i. f. je sploh posebno zanimiva.

Staremu sodnemu redu je taka določba nepoznana. § 347 o. s. r. se glede cenitve, dražbe, prisodbe poziva na določbe o nepremičninskem dražbenem postopanju, v katerem je udeležence povabljeni k razdelbnemu naroku zgolj s pristavkom, da se sicer razprava vrši v njih nena- vzočnosti (dv. dekret 23. oktobra 1794 in 3. julija 1799); primerjaj v tem oziru §-a 56, 210 i. r. Za slučaj neprihoda se je samo na Tirolskem zaradi nedostalosti zemljiške knjige zagrozilo izključenje zahtevka kot posledica zamude.

2. Zakaj se je v §-u 285 i. r. izključilo upoštevanje terjatve, če se opusti posebna prijava k razdelbnemu naroku, tega tudi nagibi (Materialien I, str. 561) ne povedo. Vladna predloga ima to določbo v §-u 283; v skupni redakciji se je premenila samo beseda »prodaja«, v besedo »dražba«.

Potreba izrečne prijave v slučaju izvensodne zatsave je pač umevna, kajti brez take prijave sodišče ne more vedeti in razpravljati o obstoju in obsegu terjatve.

Drugače je, ako se je dosegla veljavna, ne nad leto stara rubežna pravica, ki se vender da posneti iz sodnih spisov, zlasti iz rubežnega zapisnika, oziroma zaznambe v rubežnem zapisniku in v rubežnem registru.

Res je sicer, da se enotnost izvršbene dražbe ustanovi s pristopom (§ 267. i. r.), vender so rubežni stiki raznih izvršb pri istih predmetih razvidni že iz rubežnega zapisnika in rubežnega registra — pred dovolitvijo prodaje.

Malomarnost v rednem nadaljevanju izvršbe pokori § 256² i. r., ker ugasne rubež po brezvspešnem preteku enega leta od oprave.

Za izključbo po §-u 285. i. f. se da najti samo ta razlog, da izvršitelj z rubežem začete izvršbe morda zato ne nadaljuje, ker je terjatev lahko med tem že plačana.

Sicer pa ima izključba po §-u 285. i. f. posledico, da ugasne dovolitev izvršbe in ž njo, oziroma ravno zaradi nje tudi pridobljena rubežna pravica; kajti če se drži stvarna pravica izvršbene zastave vseh zarubljenih predmetov, je njeno neupoštevanje (§§ 443., 461. o. d. z.) možno samo tedaj, če ta pravica ugasne, ugasniti pa more samo, če ugasne vzročna izvršbena dovolitev.

»De lege ferenda« je želeli, da bi zakon ne zahteval dovolitve prodaje, ampak da bi mu zadoščal že predlog za prodajo. Kajti v mnogih slučajih je odvisno zgolj od sodišča, kdaj se — istočasno z rubežem predlagana — prodaja dovoli. Upnik je morda tik pred dražbenim narokom v zadevi prvomestnega izvršitelja dosegel rubež, a ta naj bi v kratkem pozneje pri razdelbnem naroku ugasnil po §-u 285, ker ni bila terjatev prijavljena! Sodna praksa je skušala zakon ublažiti v prilog izvršitelju s tem, da smatra tak zakasneli prodajni predlog za nadomestek prijave; to je odobrilo naredbenim potom tudi pravosodno ministrstvo, odredivši zato posebni obrazec z naslovom: prijava s prodajnim predlogom (165^d), kadar so na primer v prodajo predlagane zarubljene premičnine že prodane na predlog drugega izvršitelja.

Sicer pa največ neprilike povzročuje nepravilna praksa, ki vzlic zakonovemu določilu ne rešuje istočasnega rubežnega in prodajnega predloga (§ 264² l. r.) z abstraktno dovolitvijo izvršbe z rubežem in prodajo¹⁾ premičnin »sub conditione juris«, da izvršbeni organ sploh premičnine najde in zarubi. Seveda bi se pozneje moral za opravo prodaje izdati posebni sklep, ki se lahko združi z obligatornim dražbenim oklicem.²⁾

Zavlačevanje in ne redno nadaljevanje izvršbe, katero naj tudi zabranjuje § 285., že dovolj onemogočuje § 256² i. r., s katerim stoji določba §-a 285. v nasprotju, kajti s tem določilom se ustanavlja prisilna ugasnitev rubežne pravice in vsled tega neupoštevanje terjatve pri razdelitvi tako, da taka zastavna pravica ni deležna enoletne veljave po §-u 256² i. r.

Zato je »de lege ferenda« dvomljivo, če je določba §-a 285. i. f. stvarno pravilna in umestna.³⁾

1) Kakor jo ima mislih obrazec 156, opomba 3. in obrazec 164, opomba 1.

2) Glej mojo razpravo: O izvršbenem odlogu v Mjesečniku 1913/7—9.

3) Naknadno (ta razprava je bila spisana že meseca aprila 1914) je razbremenitvena novela (§ 19) olajšala in takorekoč naravnost predpisala istočasno

V.

1. Nasproti pomotnemu nauku pozivane vrhovnosodne odločbe je preiskati slučaje, kdaj po zakonitih določbah iz smotrenosti pravnega (izvršbenega) postopanja ugasne rubežna pravica.

V tem oziru so pokazala izvajanja te razprave pod III., da rubežna zastavna pravica ugasne predčasno:

a) v slučaju §-a 285. vsled opuščene prijave terjatve k razdelbnemu naroku, kadar izvršitelj sploh ni predlagal prodaje, oziroma kadar se izvršitelju še ni dovolilo prodajno postopanje;

b) ako se izvršba ni redno nadaljevala tekom enega leta po opravi rubeža § 256² i. r.

c) Samo eden je slučaj, kjer rubežna pravica res ugasne z domikom.

To je slučaj §-ov 279., 283. i. r. Kadar namreč izkupilo že pokrije izvršiteljevo terjatev, in je izvršitelj prvi in edini rubežni upravičenec, tedaj mora izvršilni organ takoj ustaviti dražbo, izročiti izkupilo izvršitelju v popolno pokritje njegove terjatve in preostale rubežne predmete vrniti zavezancu. Toda v tem edinem slučaju ne preneha izvršiteljeva rubežna pravica zaradi in vsled domika, ampak vsled izpolnitve judikatne obligacije — namreč vsled plačila (§ 1413. o. d. z.). To prav jasno kaže, da je domik zgolj izvršbeni čin, ki na značaj izvršbe nima nikakega vpliva.

2. Za veljave starega sodnega reda niso odločbe vrhevnega sodišča izrekale nauka, da bi z domikom prenehala izvršba in tudi niso odrekale izvršitelju potrebnih stroškov razdelbnega postopanja.¹⁾ In vendar se ravno glede domika samega prav nič ni izpremenilo v novem zakonu. Oblika prisodbe po starem zakonu je bila celo ostrejša, nego sedanja navadna oblika domika. Nasprotno, za veljave starega sodnega reda je vrhovno sodišče samo izreklo nauk, da po domiku

rešitev predloga za rubež in prodajo premičnin, s tem odpravila nerodno prejšnjo prakso in glede prijave k premičninski razdelitvi izkupila odstranila mnoge do sedanje nepravilike §-a 285¹ i. r.

1) Prim.: Canstein: Das Civilprocessrecht, Kompendium II. stran 563.; G. U. 5007.

(po dražbi) še traja izvršba dalje. Zlasti dokazuje to izrek v odločbi vrhovnega sodišča z dne 2. novembra 1870 št. 13032.¹⁾ »Razdelitev izkupila je le nadaljevanje in največkrat konec izvršbe.«

3. In končno je še preiskati, kaj pravijo nagibi k izvršilnemu redu sami. V tem oziru je najti ravno pri nagibih k §-om 281. do 285. (285. do 288. i. r.) prav znamenito mesto:

»Priporočati je, da se poravnanje pravih dražbenih stroškov, kakor tudi stroškov cenilcu za cenitev ne nalaga upniku, marveč da te stroške izvršbeni organ poplača neposredno. S tem se prepreči cela vrsta sodnih odredb, naročil in poslov, ki bi se morali izvesti, če bi se nakazali cenilec in drugi udeleženci na upnika, če bi se upniku naložilo plačilo, in če bi se oziralo pri odmeri stroškov na to upnikovo dolžnost, da plača pristojbine dražbe in izvedencev ... Če se torej vrši izvršba na korist (le) enega zastavnega upnika prve prednosti, tedaj je, razun če morebiti treba dodatno odmeriti stroške, s činom dražbe prišla h koncu že izvršba sama. Taka neposredna hitra rešitev pa je izključena takrat, kadar se nahajajo po vsebini rubežnega registra drugi upravičenci v boljšem vrstnem redu, tako da se more izkupilo porabljeni samo po upoštevanju plačilnih zahtevkov prednjih upravičencev v prid izvršitelja samega ...«

Tukaj je torej nauk o pravnem značaju domika in postopanja po domiku prav jasno izražen, namreč:

a) Izvršba je končana, kadar izvršbeni organ ob domiku iz izkupila takoj plača dražbene in cenilne stroške in terjatev edinega upravičenca - izvršitelja.

b) Izjemoma pa izvršba še ni končana, kadar je treba še naknadne določbe glede stroškov dražbe, cenitve ali izvršitelja.

c) Kadar pa tekmujejo pred izvršiteljevo pravico pravice drugih upravičencev, tedaj je tako hitro končanje izvršbe izključeno, ker je izkupilo za izvršitelja porabiti samo po upoštevanju zahtevkov prednjih upravičencev, kakor to zahteva ravno § 285. i. r. —

4. Dogmatika jasno uči, da izvršba ne mere biti končana poprej, dokler ni iz izvršbenih sredstev izpolnjena judikatna

¹⁾ Dr. Razlag, Pravniki Slovenski III. 1. 1872/3—4 str. 59.

obligacija. Neizpolnjena judikatna obligacija je povod za dovršitev izvršbe, izpolnjena pa povod za dognatev izvršbe.

Stroga uporaba zakona glede potrebnosti izvršbenih stroškov v zgoraj navedenem obsegu povsem nadomešča nameravane koristi judikata št. 201, kojega brezobzirnost proti dogmatiki in zakonu (§ 74¹ i. r.) je v zmislu izvanjanj te razprave povsem nepotrebna.

VI.

Navsezadnje se ne sme pri rešitvi vprašanja o pravnem značaju domika in njegovih učinkih prezirati še jedno važno dejstvo, ki je dosedaj ostalo pozabljeno v knjigi in praksi, namreč vprašanje o značaju razdelbe pri prisilni upravi.

Izvršbenemu sredstvu prisilne uprave so predmet nedvomno doneski zemljišča ali sicer drugega podjetja, morda tudi kake posebne terjatve (§§ 97.; 319 i. f.: 334. do 339. i. r.) Doneski so pa zopet naravni pridelki ali obrestni in drugi denarni dohodki. (Fructus naturales et fructus civiles.)

Zanimiva je za naše vprašanje zlasti prisilna uprava zemljišča, to je izvršba na naravne zemljiške dohodke.

Tudi v takem slučaju imamo izvršbo po ovinkih, to je izvršbo, ki ne zasega že likvidnega premoženja po zmislu judikatne obligacije, ampak drugo premoženje, ki ga je treba še le potom izvršbene preosnove premeniti v likvidno, za izpolnitev judikatne zaveze sposobno premoženje.

Kako pa se vrši ta preosnova? Vsakdanja skušnja nas uči, da prisilni upravnik upravlja zemljišče in nabrane pridelke proda *a)* ali ugodno pod roko, morebiti z dovoljenjem izvršbenega sodišča; *b)* ali potom javne (prostovoljne) dražbe, morda tudi pri izvršbenem sodišču. Ali se v tem slučaju ne presnujejo po prisilni upravi zaseženi pridelki povsem enako kakor sicer pri premičninah ... s pravcatim domikom, oziroma njegovim enakoveljavnim nadomestkom (§§ 280., 156., 278. i. r.)? Jasno je pač, da med domikom pri dražbenem razpečavanju zemljiških pridelkov — in sicer med domikom zemljišča samega ni in ne more biti nobene stvarne razlika.

Izvršba s prisilno upravo je izvršba »quoad fructus salva fundi substantia«; če pridelkov ni ali ne zadostujeje niti za pokritje izvršbenih stroškov, je izvršbo ustaviti ne samo na predlog, nego uradoma (§§ 39⁸, 129., 130. i. r.). Po izvršbi zaseženi predmet so — pridelki zemljišča, izvršbena zveza z zemljiščem je samo zasiguranje zasege pridelkov (s knjižno ali drugačno zaznambo §§ 97, 331 i. r.).

In vendar, akoravno se zemljiški pridelki enako izvršbeno presnavljajo z domikom kakor sicer nepremičnine ali premičnine (zemljiški pridelki so prav tako premičnine kakor sicer zarubljene premičnine) — do sedaj ni nikomur prihajalo na misel, da bi postopanju o razdelbi izkúpila za zemljiške pridelke (§§ 293, 295, o. d. z.), prodane pod roko ali na javni dražbi, odrekal izvršbeni značaj in odrekal tudi prijavnim ali sploh razdelbnim stroškom prisilne uprave značaj izvršbenih stroškov, katere je upravičencu pripoznati po meri njih potrebnosti (§§ 74¹; 116, stroški vdeležbe pri naroku o rešitvi upravnikovega računa; 127. in 128, stroški prijave.)

Če bi bil torej nazor judikata št. 201 pravilen, bi moral biti istotako merodajen tudi glede izvršbene preosnove zaseženih zemljiških pridelkov pri prisilni upravi, kakor naj bo pri izvršbenem domiku glede premičnin in nepremičnin.

Z isto težavo, kakor v le-tem vprašanju, je bilo možno teorijo in prakso prepričati, da je izvršba s prisilno osnovo in vknjižbo zastavne pravice zares izvršba in da jo je zato moči ustaviti in ustavitvenim potom izknjižiti. Tudi v tem slučaju se je pravosodje prijelo mojega nazora¹⁾ šele po odkritju enakega slučaja — pri rubežu na vknjiženo terjatev, kjer izvršba po vknjižbi izvršbene nadzastavne pravice traja dalje, kjer je možen še preodkaz i. t. d.

Povsem enako razmerje se kaže med izvršbenim domikom pri premičninah in nepremičninah ter »domikom« zemljiških pridelkov pri prisilni upravi.

Pri prisilni upravi se izvršuje izvršba »usque ad finem«, končuje se z razdelbo in nakazom izkúpila, kakor pri prisilni

¹⁾ Odl. 1. junija 1908 Rv VI 241/8/1, glej „Slovenski Pravniki“ 1909, stran 288.

dražbi zemljišč, in vendar je še možna ustavitev prisilne uprave glede potrebne razveze med zemljiščem samim in zaseženimi in porabljenimi pridelki z ustavitvenim izbrisom zaznambe prisilne zemljiške uprave. »Prisilno upravo je ustaviti uradoma, kadar so vse terjatve s pripadki vred, za katere se je dovolila prisilna uprava, poravnane (§ 129¹)«; glede uradnega izbrisa zaznamovane uvedbe prisilne uprave po pravomočnosti ustavitvenega sklepa ima § 130. i. r. izrečno določbo.

Razveza med upravno izvršbo na dosežene pridelke in zemljiščem samim pa bi se oblikovno dala doseči istotako dognatvenim potom po pravomočnosti razdelbnega, terjatev vseh izvršiteljev poravnajočega sklepa in po tozadevnem nakazu, kakor pri prisilni dražbi nepremičnin (§ 237. i. r.), toda pri tem potu bi bilo sodišče vezano na poseben izkaz poravnanja dotičnih terjatev, dočim je pri obliki ustavitve merodajna samo pravomočnost ustavitve, ki se da vsak čas dognati uradoma brez vdeležbe strank.

S tem je izvršbeni značaj vsega postopanja po domiku pri preničninski in nepremičninski dražbi vsestransko izkazan in s tem je izkazana tudi možnost izvršbenih stroškov po domiku, ako je njih neizogibna potrebnost v zmislu §-a 74¹ i. r. res dognana.

Zemljišnička zabilježba tužbe na isplatu hipotekarno osigurane tražbine.

Napisao **M. Muha**, c. kr. sudac.

Prije svega valja dobro razlikovati tužbu, kojom tražimo ostvarenje založnog prava — hipotekarnu tužbu — od tužbe, kojom se traži samo isplata tražbine, što no je obezbijedjena založnim pravom — t. j. tužbe na isplatu duga (Schuldklage).

Prva ide za ostvarenjem stvarnoga prava (§§ 307, 308, 447 o. g. z.) što pripada vjerovniku na temelju založnog pravnog odnošaja, dok ova potonja smjera na realizaciju osobnog prava, što izvire iz obveznog pravnog odnošaja, koji postoji medju dvije određene osobe, medju dužnikom i vjerovnikom; predmetom one prve kao što nijed-